

LIETUVOS RESPUBLIKOS SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, A. Vivulskio g. 11, LT-03610 Vilnius, tel. (8 5) 266 8176, (8 5) 266 8169, faks. (8 5) 266 4209,
el. p. post@socmin.lt, <http://www.socmin.lt>. Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 1886 03515

Lietuvos Respublikos ūkio ministerijai

2018-09-12

Nr. (10.12-43) SD - 4912

Į 2018-09-04

Nr. (13.2-31)-3-3574

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS CIVILINIO KODEKSO 2.49 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija išnagrinėjo išvadsoms pateiktą Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 2.49 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą (TAIS Nr. 18-10253) (toliau – Projektas) ir teikia šias pastabas bei pasiūlymus:

1. Lietuvos Respublikos įstatymuose, reguliuojančiuose juridinių asmenų veiklą, nustatytas reikalavimas būti įsisteigus Lietuvos Respublikoje (pvz., Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos fondų įstatymo 3 straipsnio 2 dalis, Lietuvos Respublikos šeimynų įstatymo 2 straipsnio 4 dalis, Lietuvos Respublikos papildomo savanoriško pensijų kaupimo įstatymo 2 straipsnio 1 dalis, Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų įstatymo 2 straipsnio 3 dalis, Lietuvos Respublikos advokatūros įstatymo 28 straipsnio 4 dalis). Nei iš Projekto nuostatų, nei iš jo aiškinamojo rašto neaišku, kaip būtų nustatoma juridinio asmens įsisteigimo vieta, jei jo steigėjai pasirinks registruoti tik virtualią buveinę.

Projekto aiškinamajame rašte nurodyta, kad „priėmus Įstatymo projekte siūlomas nuostatas, būtų sudaryta galimybė juridiniams asmenims pasirinktinai turėti fizinę arba virtualią buveinę“, visgi iš Projekto nuostatų neaišku, ar bus galima įregistruoti abi – tiek fizinę, tiek virtualią – buveines vienu metu, ar tik vieną iš jų.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, siekiant teisinio aiškumo, siūlytina atitinkamai patikslinti Projektą arba papildyti jo aiškinamąjį raštą (pvz., detaliau atskleistina, kaip būtų reguliuojami, įmonės bankroto iškelimo, teismo procesinių dokumentų įteikimo, bylų teismingumo klausimai, kai bus įregistruojama tik virtuali buveinė).

2. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 7 punkte įtvirtintu teisėkūros sistemiškumo principu, Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų, patvirtintų Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 1R-298 „Dėl Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų patvirtinimo“, 7 punktu, taip pat siekiant užtikrinti sklandų Projekte pateiktų siūlymų inkorporavimą į nacionalinę teisę, siūlytina kartu su Projektu teikti ir Projekto įgyvendinamuosius teisės aktus (pvz., keistina Lietuvos Respublikos

įmonių bankroto įstatymo 5 straipsnio 3 dalis, Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymo 3 straipsnio 8 dalis, Lietuvos Respublikos dokumentų ir archyvų įstatymo 4 straipsnio 2 dalis ir 17 straipsnis).

3. Atsižvelgiant į tai, kad iki įstatymo įsigaliojimo turės būti parengti ir priimti Projekto įgyvendinamieji teisės aktai, t. y., Projekto 2 straipsnyje dėstomi siūlymai turės įsigalioti priėmus įstatymą, tikslintinas Projekto 3 straipsnis, jame nustatant išimtį dėl Projekto 2 straipsnio įsigaliojimo – po žodžio „įstatymas“ įrašytina frazė „išskyrus šio įstatymo 2 straipsnį“.

Asmenų priėmimo ir dokumentų valdymo
skyriaus vedėja, atliekanti ministerijos
kanclerio funkcijas

Jūratė Sinkevičienė

REGISTRŲ CENTRAS

VALSTYBĖS ĮMONĖ REGISTRŲ CENTRAS

Vinco Kudirkos g. 18-3, 03105 Vilnius, tel. (8 5) 268 8202, faks. (8 5) 268 8311, el. p. info@registrucentras.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 124110246

Lietuvos Respublikos ūkio ministerijai
El. p. kanc@ukmin.lt

2018-09-14 Nr. (1.11.1.)s-8367

I 2018-09-04 Nr. 18-10253

DĖL TEISĖS AKTŲ PROJEKTŲ DERINIMO

Išnagrinėję parengtų teisės aktų projektų: „Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 2.49 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto pateikimo Lietuvos Respublikos Seimui“ Nr. 18-10252 ir „Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 2.49 straipsnio pakeitimo įstatymas“ Nr. 18-10253 paketą, teikiame pastebėjimus dėl Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 2.49 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto nuostatų įgyvendinimo:

1. Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 2.49 straipsnio pakeitimo įstatymo projekte nurodyta, kad juridinio asmens buveinės adresu laikoma virtuli paskyra, kai nurodomas elektroninio pristatymo dėžutės adresas *Nacionalinėje elektroninių siuntų pristatymo informacinėje sistemoje*. Siūlytina nustatyti apibendrintą reglamentavimą ir atsisakyti Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 2.49 straipsnio 1 dalyje konkrečiai nurodyti informacinės sistemos pavadinimą, kurioje bus suteikiama virtuli buveinė, o šią nuostatą perkelti į Lietuvos Respublikos Vyriausybei ar jos įgaliotai institucijai pavestų parengti šio įstatymo įgyvendinamųjų teisės aktų projektus.

2. Pagal Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 2.63 straipsnio 1 dalį, juridinis asmuo laikomas įsteigtu nuo jo įregistravimo Juridinių asmenų registre (toliau – Registras), o 2.66 straipsnio 1 dalies 4 punkte nustatyta, kad juridinio asmens buveinė yra Registro duomuo, kuris privalo būti nurodytas steigiant ir registruojant juridinį asmenį Registre. Pagal numatomus Civilinio kodekso pakeitimus, juridiniam asmeniui pasirinkus virtualią buveinę, Registre nurodomas juridiniam asmeniui suteiktas elektroninio pristatymo dėžutės adresas Nacionalinėje elektroninių siuntų pristatymo informacinėje sistemoje. Atsižvelgiant į tai, kad steigiamas juridinis asmuo, kaip savarankiškas civilinės teisės subjektas, dar neegzistuoja, t. y. neįregistruotas Registre, pasirinkęs turėti virtualią buveinę, jis neturės galimybės įsigyti ir Registro tvarkytojui nurodyti juridinio asmens virtualią paskyrą, todėl negalės pateikti visų privalomų steigiamo juridinio asmens duomenų.

3. Įsigaliojus siūlymui juridinio asmens buveine laikyti virtualią paskyrą, Registre bus nurodomas juridiniam asmeniui suteiktas elektroninio pristatymo dėžutės adresas Nacionalinėje elektroninių siuntų pristatymo informacinėje sistemoje. Pažymėtina, kad siekiant išspręsti teisingumo bei institucinio žinybingumo klausimus, registruojant juridinio asmens virtualią buveinę, tikslinga nurodyti valstybės administracinę teritorinę vienetą, pvz. apskritį, kurioje bus tvarkomi atitinkamo juridinio asmens duomenys.

4. Sudarius galimybę juridiniams asmenims turėti virtualią buveinę bei įvertinus su teisės aktų pakeitimų įgyvendinimu susijusias problemas, siekiant sklandaus duomenų registravimo ir teikimo, būtina atlikti Registrų centro tvarkomo Juridinių asmenų registro ir Juridinių asmenų registravimo elektroninės paslaugos pakeitimus. Tam reikalingi papildomi žmogiškųjų išteklių ir laiko resursai, turi būti numatytas valstybės biudžeto finansavimas, tačiau apskaičiuoti tikslų lėšų poreikį šiuo metu sudėtinga. Preliminariais Registrų centro skaičiavimais, siekiant sudaryti galimybę įregistruoti virtualią buveinę, būtiniams pakeitimams atlikti reikalinga apie 20 000 – 30 000 eurų.

Registrų centras yra 11 valstybės registrų bei 8 informacinių sistemų tvarkytojas, kuriems integracinėmis sąsajomis perduodami juridinio asmens buveinės duomenys, todėl taip pat turi būti numatytas papildomas valstybės biudžeto finansavimas ir kitų Registrų centro tvarkomų registrų ir informacinių sistemų adaptavimui, sudarant galimybę perduoti juridinio asmens virtualios buveinės duomenis susijusiems registrams ir informacinėms sistemoms. Preliminariais Registrų centro skaičiavimais, tam reikalinga nuo 400 000 eurų.

Be to, Registrų centras perduoda juridinio asmens virtualios buveinės duomenis ir kitų valstybės institucijų tvarkomiems registrams bei informacinėms sistemoms, todėl finansavimas bus reikalingas ir kitų valstybės institucijų registrų bei informacinių sistemų pritaikymui bei pakeitimams, atsižvelgiant į numatomus teisės aktų pakeitimus.

L. e. direktoriaus pavaduotojo
Juridinių asmenų registrui ir rinkodarai pareigas

Ieva Tarailienė

Originalas nebus siunčiamas

Auksė Baikauskienė, tel. (8 5) 268 8386, el. p. Aukse.Baikauskiene@registrucentras.lt

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, A. Jakšto g. 4/9, LT-01105 Vilnius,
tel. (8~5) 266 3661, faks. (8~5) 266 3663, el. p. info@am.lt, <http://www.am.lt>.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188602370

Lietuvos Respublikos ūkio ministerijai	2018-09-20	Nr. (16-2)-D8-4628
	į 2018-09-04	Nr. (13.2-31)-3-3574

DĖL ĮSTATYMO PROJEKTO DERINIMO

2018 m. rugsėjo 4 d. Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija (toliau – Aplinkos ministerija) gavo Lietuvos Respublikos ūkio ministerijos 2018 m. rugsėjo 4 d. raštą Nr. (13.2-31)-3-3574 „Dėl įstatymo projekto derinimo“, kuriame nurodoma, kad Lietuvos Respublikos ūkio ministerija parengė ir teikia išvadoms gauti Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 2.49 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą (toliau – įstatymo projektas).

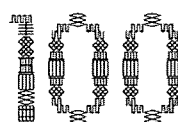
Siūlome įvertinti įstatymo projekto galimai neigiamą įtaką, vykdant ūkinės veiklos priežiūrą, pvz., atliekant neplaninius patikrinimus, apie tai iš anksto neinformavus veiklos vykdytojo. Apie vertinimo rezultatus siūlytume papildomai nurodyti įstatymo projekto aiškinamajame rašte.

Aplinkos ministerijos kanclerė

Vilija Augutavičienė

A. Palubinskienė, 8~706 63606, el. p. ausra.palubinskiene@am.lt

J. Degėšienė, 8~706 63658, el. p. jurgita.degesiene@am.lt

Atkurtai
Lietuvai

LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ ASOCIACIJA

Kodas 124111348, T. Vrublevskio g. 6, LT-01143 Vilnius, tel. (8 5) 261 6063, faksas (8 5) 261 5366,
el. p. bendras@lsa.lt, atsisk. sąsk. LT287044060001377867 AB SEB bankas, banko kodas 70440

Lietuvos Respublikos
Ūkio ministerijai

2018-09- Nr. (19)-SD-
I 2018-09-04 Nr. (13.2-31)-3-3574

DĖL ĮSTATYMO PROJEKTO DERINIMO

Lietuvos savivaldybių asociacija, atsakydama į Jūsų 2018 m. rugsėjo 4 d. raštą Nr. (13.2-31)-3-3574 „Dėl įstatymo projekto derinimo“, informuoja, kad kartu su raštu pateiktam įstatymo projektui pastabų neturi.

Direktorė

Roma Žakaitienė

**EUROPOS TEISĖS DEPARTAMENTAS
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJOS**

Biudžetinė įstaiga, Vilniaus g. 23-7A, LT-01402 Vilnius, tel. 8 706 63 687, faks. 8 706 63 679,
el. p. etd@etd.lt. Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188600362

Lietuvos Respublikos ūkio ministerijai

2018-09-

Nr.

Į 2018-09-04

Nr. (13.2-31)-3-3574

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS CIVILINIO KODEKSO 2.49 STRAIPSNIO
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO ATITIKTIES EUROPOS SĄJUNGOS TEISEI**

Išnagrinėję Lietuvos Respublikos ūkio ministerijos 2018 m. rugsėjo 4 d. raštu Nr. (13.2-31)-3-3574 pateiktą derinti Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 2.49 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą (toliau – Įstatymo projektas), pažymime, kad pastabų dėl įstatymo projekto atitikties Europos Sąjungos teisei neturime.

Tačiau pažymėtina, kad Įstatymo projekto aiškinamajame rašte siūlomo naujo teisinio reguliavimo poveikis aptariamas itin lakoniškai, nurodoma tik tai, kad virtualios buveinės įteisinimas leistų supaprastinti įmonių steigimą, prisidėtų prie Lietuvos patrauklumo ir šalies konkurencingumo didinimo, būtų sukurtos palankesnės sąlygos verslui. Atkreipiame dėmesį, kad Europos teisės departamento 2018 m. birželio 8 d. rašte Nr. SD-76, atsakydami į Lietuvos Respublikos ūkio ministerijos paklausimą dėl virtualios buveinės įteisinimo galimybės, pažymėjome, jog siekiant nacionaliniuose teisės aktuose įtvirtinti virtualios buveinės galimybę turėtų būti atliekamas išsamus poveikio vertinimas. Atsižvelgiant į tai, siūlome Įstatymo projekto lydimuosiuose dokumentuose nurodyti, ar rengiant Įstatymo projektą buvo įvertintas poveikis *inter alia* tokiems teisėtiems viešiesiems interesams kaip darbuotojų, kreditorių ir mažumos akcininkų apsauga bei atsižvelgta į galimas piktnaudžiavimo rizikas.

Generalinio direktoriaus pavaduotoja,
atliekanti generalinio direktoriaus funkcijas

Rūta Krasuckaitė

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA

Ūkio ministerijai

2018-09-06 Nr. 2D- 2959 (3.26 E)
I 2018-09-04 Nr. (13.2-31)-3-3574

DĖL ĮSTATYMO ROJEKTO DERINIMO

Pagal kompetenciją įvertinę išvados pateiktą Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 2.49 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą, informuojame, kad pastabų ir pasiūlymų neturime.

Teisėkūros ir atstovavimo skyriaus vedėjas,
atliekantis ministerijos kanclerio funkcijas
Burlėga

Andrius

NACIONALINĖ TEISMŲ ADMINISTRACIJA

Biudžetinė įstaiga, L. Sapiegos g. 15, LT-10312 Vilnius, tel. (8 5) 268 5186, faks. (8 5) 268 5187, el. p. info@teismai.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188724424

Lietuvos Respublikos ūkio ministerijai

2018-09- Nr.

Į 2018-09-04 Nr. Nr.(13.2-31)-3-3574

teikiama per TAIS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS CIVILINIO KODEKSO 2.49 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO DERINIMO

Nacionalinė teismų administracija (toliau – Administracija), išnagrinėjusi išvadoms gauti pateiktą Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 2.49 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą (TAIS Nr. 18-10253) (toliau – Projektas) pagal kompetenciją teikia pastabas ir pasiūlymus dėl teisinio reguliavimo priemonių ir jų įgyvendinimo pasekmių.

Visų pirma pastebėtina, kad Projektu siūloma iš esmės konceptualiai nauja juridinio asmens buveinės samprata, tačiau nei iš paties Projekto, nei iš jo aiškinamojo rašto nėra aiškus siūlomo teisinio reguliavimo poveikis Lietuvos teisei sistemai: neišanalizuotas ir neatskleistas siūlomų pokyčių sisteminis įvertinimas galiojančio teisinio reguliavimo kontekste, jų atitikimas Europos Sąjungoje galiojantiems reikalavimams bei tarptautinei praktikai nagrinėjamu klausimu.

Dėl juridinio asmens buveinės vietos reikšmės teismo procese

Šiuo metu galiojančio Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 2.49 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad juridinio asmens buveine laikoma ta vieta, kurioje yra nuolatinis jo valdymo organas. Juridinio asmens buveinė apibūdinama nurodant patalpų, kuriose yra buveinė, adresą.

Projektu siūloma CK 2.49 straipsnio 1 dalyje nustatyti, kad juridinio asmens buveine gali būti laikoma fizinė vieta, kurioje yra nuolatinis jo valdymo organas, *arba virtuali paskyra, kai nurodomas elektroninio pristatymo dėžutės adresas Nacionalinėje elektroninių siuntų pristatymo, naudojant pašto tinklą, informacinėje sistemoje.*

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad pagal galiojančią teisinę reguliavimą juridinio asmens buveinė yra svarbi bylos nagrinėjimo vietai, t. y. bylos teritoriniam teismingumui, nustatyti. Vadovaujantis civilinių bylų teismingumo taisyklės reglamentuojančiomis Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – CPK) 4 skyriaus nuostatomis, civilines bylas nagrinėja apylinkės ir apygardos teismai, kaip pirmosios instancijos teismai. Apylinkių teismų ir teismų rūmų veiklos teritorijas apibrėžia Lietuvos Respublikos apylinkių teismų įsteigimo ir jų veiklos teritorijų nustatymo įstatymas. Pagal įstatymą, apylinkės teismo veiklos teritorija apima atitinkamą Lietuvos Respublikos savivaldybės teritoriją. Bendra teritorinio teismingumo taisyklė ginčo teisenoje – ieškinys pareiškiamas pagal atsakovo – fizinio asmens – gyvenamąją vietą, jeigu atsakovas yra juridinis asmuo – pagal juridinio asmens buveinę, jeigu atsakovas yra valstybė ar savivaldybė – pagal valstybei ar savivaldybei atstovaujančios institucijos buveinę (CPK 29 straipsnis). Ypatinga teisena nagrinėtini pareiškimai ir prašymai taip pat paduodami juridinio asmens buveinės apylinkės teismui (CPK 443 straipsnio 10 dalis). Teismų sprendimų vykdymo procese juridinio asmens buveinės vieta apsprendžia vykdymo veiksmų atlikimo vietą – vykdomąjį dokumentą antstolis vykdo šio skolininko buveinės arba jo turto buvimo vietoje (CPK 590 straipsnio 2 dalis).

Administracinėse bylose skundas (prašymas, pareiškimas) paduodamas tam administraciniam teismui, kurio veikimo teritorijoje yra atsakovo buveinė (gyvenamoji vieta), o jeigu atsakovas yra valstybė arba savivaldybė, – tam administraciniam teismui, kurio teritorijoje yra atsakovui

LIETUVOS
TEISMAI

atstovaujančios institucijos buveinė (Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 31 straipsnio 1 dalis).

Juridinio asmens buveinės vieta apsprendžia ir tam tikrų procesinių veiksmų atlikimo vietą baudžiamajame procese. Pavyzdžiui, užsienio valstybės kompetentingos institucijos prašymą vykdyti užsienio valstybės teismo nuosprendžiu paskirtą bausmę, baudžiamojo poveikio ar auklėjamojo poveikio priemonę nagrinėja nuteisto fizinio asmens gyvenamosios vietos ar nuteisto juridinio asmens buveinės vietos apylinkės teismas (Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso (toliau – BPK) 365 straipsnio 2 dalis); Europos Sąjungos valstybės narės kompetentingos institucijos paskirtą piniginę sankciją pripažįsta pinigine sankcija nubausto fizinio asmens gyvenamosios vietos ar juridinio asmens buveinės vietos apylinkės teismas (BPK 365¹ straipsnio 1 dalis). Taigi, **šiuo metu bylų teisingumą ir proceso įstatymuose numatytų tam tikrų procesinių veiksmų atlikimo vietą lemia juridinio asmens fizinės buveinės vieta, turinti aiškų teritorinį apibrėžtumą.**

Tuo tarpu Projekte juridinio asmens virtuali buveinė apibrėžiama kaip virtuali paskyra, kai nurodomas elektroninio pristatymo dėžutės adresas Nacionalinėje elektroninių siuntų pristatymo, naudojant pašto tinklą, informacinėje sistemoje (toliau – E. siuntų pristatymo sistema). Pagal Elektroninio pristatymo paslaugų teikimo Nacionalinės elektroninių siuntų pristatymo, naudojant pašto tinklą, informacinės sistemos priemonėmis taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2016 m. vasario 3 d. įsakymu Nr. 3-44(1.5 E), 11.1 papunktį, juridinio asmens elektroninio pristatymo *dėžutės adresas sutampa su juridinio asmens kodu.*

Taigi, atsižvelgiant į tai, kad juridinio asmens virtualios buveinės adresas neturi teritorialumo požymio, nėra aišku, kaip bus nustatoma juridinio asmens virtualios buveinės vieta Lietuvos teritorijos ir apskritai, valstybių mastu, kaip bus nustatomas bylų teisingumas, teismo sprendimo vykdymo ir kitų proceso įstatymuose nustatytų veiksmų atlikimo vieta. Projekto aiškinamajame rašte taip pat nėra atskleista, kokiomis teisinio reguliavimo priemonėmis (teisės aktų pakeitimais) bus užtikrinta tinkama siūlomo teisinio reguliavimo koreliacija su aukščiau minėtomis (ir panašiomis) proceso įstatymų nuostatomis. Taigi, iš pateikto Projekto šiuo metu nėra galimybės tinkamai įvertinti siūlomo teisinio reguliavimo poveikio (pasekmių) teismo procesui ir teismų veiklai. **Administracijos vertinimu, siekiant užtikrinti asmens teisę į teisingumo prieinamumą ir sklandų teisingumo vykdymo procesą, Projekte siūlomi teisinio reguliavimo pakeitimai turi būti sprendžiami kompleksškai, kartu įvertinant ir reikalingus proceso įstatymų pakeitimus.**

Papildomai pastebėtina, kad Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnyje įtvirtinti principai, kurie išreiškia imperatyvius reikalavimus, keliamus teisėkūroje dalyvaujantiems subjektams, siekiant sukurti vientisą, nuoseklią, darnią ir veiksmingą teisės sistemą, įskaitant teisėkūros subjekto pareigą vadovautis efektyvumo, aiškumo, sistemiškumo principais.

Atsižvelgiant į tai, kas aukščiau išdėstyta, bei siekiant sistemiškai įvertinti siūlomo teisinio reguliavimo įgyvendinimo galimybes ir jų pasekmes teismo procesui ir teismų veiklai, o taip pat asmens teisės į teismą įgyvendinimui, Administracijos nuomone, kartu su Projektu būtina įvertinti ir teikti svarstyti reikalingus proceso įstatymų pakeitimus. Tik atlikus sisteminių siūlomų keisti materialinių ir procesinių teisės normų, susijusių su juridinio asmens buveine, įvertinimą, galima spręsti, ar Projektu siūlomas naujas teisinis reguliavimas užtikrins tinkamą teismo procesą, efektyvų asmens teisės į teisingumą įgyvendinimą.

1. Dėl komunikavimo priemonių teismo procese

Projekto aiškinamajame rašte nurodoma, kad virtualios juridinio asmens buveinės įtvirtinimas sudarytų sąlygas valstybės institucijoms, juridiniams ir fiziniams asmenims tarpusavyje komunikuoti elektroninėje erdvėje.

Administracija, iš esmės pritardama ir palaikydama valstybės siekį sukurti efektyvią juridinių asmenų ir valstybės institucijų tarpusavio komunikaciją, pažymi, kad siūlomas teisinis reguliavimas ir jo įgyvendinimo pasekmės turi būti sistemiškai įvertinti šiuo metu teismų sistemoje esamų sukurtų informacinių išteklių valdymo priemonių kontekste. Teismo proceso dalyvių ir teismo

komunikavimo būdus, priemones ir tvarką proceso metu reglamentuoja Lietuvos Respublikos teismų įstatymas proceso įstatymai bei juos įgyvendinantys teisės aktai.

Vadovaujantis Teismų įstatymo 37¹ straipsnio 3–4 dalių nuostatomis, proceso dalyviai turi teisę visus procesinius dokumentus ir su teismo procesu susijusią informaciją teismams teikti bei gauti teismo siunčiamus procesinius dokumentus elektroninės formos, teisingumo ministro nustatyta tvarka naudodami elektroninių ryšių priemones. CPK 122 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad juridiniams asmenims visi procesiniai dokumentai įteikiami juridinių asmenų registre nurodytu buveinės adresu, išskyrus atvejus, kai juridinis asmuo nurodo kitą procesinių dokumentų įteikimo adresą *arba kai įteikiama elektroninių ryšių priemonėmis*. Juridiniams ir fiziniams asmenims teismas procesinius dokumentus įteikia elektroninių ryšių priemonėmis, jeigu jie CPK nustatyta tvarka pageidavo procesinius dokumentus gauti elektroninių ryšių priemonėmis ir yra nurodę reikalingus kontaktinius duomenis (išskyrus CPK 175¹ straipsnio 9 dalyje išvardintus fizinius ir juridinius asmenis, kuriems įteikimas elektroninių ryšių priemonėmis yra privalomas). Administracinių bylų teisenos įstatyme taip pat nustatyta galimybė skundus (pareiškimus, prašymus) pateikti bei gauti teismo siunčiamus procesinius dokumentus elektroninio ryšio priemonėmis (ABTĮ 23, 52 straipsniai).

Procesinių dokumentų pateikimo teismui ir jų įteikimo asmenims elektroninių ryšių priemonėmis tvarką reglamentuoja teisingumo ministro 2012 m. gruodžio 13 d. įsakymu Nr. 1R-332 „Dėl Procesinių dokumentų pateikimo teismui ir jų įteikimo asmenims elektroninių ryšių priemonėmis tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtintas Procesinių dokumentų pateikimo teismui ir jų įteikimo asmenims elektroninių ryšių priemonėmis tvarkos aprašas. Aprašo 3 punkte nustatyta, kad procesiniai dokumentai elektroninių ryšių priemonėmis teismui pateikiami naudojantis Lietuvos teismų informacinės sistemos (toliau – LITEKO) Viešųjų elektroninių paslaugų posistemi (toliau – VEP posistemi), išskyrus šio aprašo 8–9¹ punktuose nurodytus atvejus. Prie LITEKO VEP posistemi jungiamasi per Lietuvos teismų elektroninių paslaugų portalą e.teismas.lt (toliau – ir EPP) internetiniu adresu www.e.teismas.lt.

Teismo bylų nagrinėjimo elektronine forma statistika (beveik 70 proc. visų teismuose išnagrinėtų civilinių ir administracinių bylų yra elektroninės ir stebima tendencija, kad kasmet išnagrinėtų elektroninių bylų skaičius reikšmingai didėja) rodo, kad šis projektas pasiteisino ir sėkmingai veikia. Tiek Lietuvoje bei užsienyje reziduojantys Lietuvos Respublikos piliečiai, tiek juridiniai asmenys aktyviai naudoja EPP teikiamomis paslaugomis.

Pažymėtina, kad galimybė pateikti teismui jau parengtus procesinius dokumentus ir gauti procesinius dokumentus iš teismo tėra viena iš EPP naudotojams teikiamų paslaugų. Plačiai naudojama kaip palengvinanti teisingumo prieinamumą priemonė EPP numatyta galimybė asmeniui formuoti teismo proceso dokumentus tiesiogiai iš savo paskyros EPP (angl. *on-line*) pagal parengtas dokumentų formas. Taip pat EPP įgyvendinta galimybė proceso dalyviui susipažinti su bylos eiga, jos medžiaga ir rezultatais, klausyti teismo posėdžių garso įrašų. Be to, asmuo, naudodamasis EPP paslaugomis gali valdyti žyminio mokesčio, priteistų bylinėjimosi išlaidų informaciją, mokėti teismo paskirtas baudas, ir kt.

Taigi, šiuo metu teismų sistemoje veikiantis EPP portalas užtikrina efektyvų teismo proceso dalyvių ir teismo komunikavimą elektroninių ryšių priemonėmis civiliniame ir administraciniame procesuose.

Pagal Projekte siūlomą teisinį reguliavimą, atsižvelgiant į šiuo metu galiojančias proceso normas, teismas juridiniam asmeniui, turinčiam tik virtualią buveinę, teismo procesinius dokumentus civilinėse ir administracinėse bylose turėtų arba įteikti (siųsti) į jo *elektroninio pristatymo dėžutę, esančią E. siuntų pristatymo sistemoje* (tuo atveju, jei juridinis asmuo CPK nustatyta tvarka nebus išreiškęs pageidavimo jų gauti per EPP) arba per EPP (tuo atveju, jei juridinis asmuo bus EPP naudotoju). Pažymėtina, kad tokia situacija teismo procese sukurtų besidubliuojančią valstybės informacinių sistemų (EPP ir E. siuntų pristatymo) funkciją – elektroninį dokumentų pristatymą. Be to, atsižvelgiant į tai, kad EPP funkcionalumai šiuo metu teikia paslaugų naudotojui platesnį nei dokumentų įteikimo platforma elektroninių paslaugų

paketą, teismo procesinių dokumentų įteikimas per E. siuntų pristatymo sistemą neužtikrintų efektyvaus jau sukurtos ir veikiančios valstybės informacinės sistemos – EPP – panaudojimo.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad naudojimasis dar viena valstybės informacinė sistema, teikiančia tik dokumentų pristatymo funkciją, kuri jau realizuota EPP, proceso dalyviams sukels daugiau neaiškumo ir sukurs papildomą administracinę naštą (proceso dokumentus išsiuntus teismui naudojantis E. siuntų pristatymo sistema, proceso dalyvis, norėdamas sekti proceso eigą ar pasinaudoti kitais proceso dalyvių prievolių vykdymą lengvinančiais esamais funkcionalumais (pvz. žyminio mokesčio sumokėjimas), turės papildomai jungtis prie EPP). Administracija mano, kad iš esmės tokia situacija neatitiktų vieno iš Projektu siekiamų tikslų – sukurti unifikuotą komunikavimo su valstybės institucijomis, įskaitant teismus, sistemą.

Todėl, vertinant Projektu siūlomus pakeitimus, pagal kuriuos tais atvejais, kai juridinio asmens buveinė būtų tik virtuali paskyra, iš esmės nustatoma prievolė teismui teikti ir iš jo gauti procesinius dokumentus per E. pristatymo sistemą, **kartu turėtų būti užtikrintas ir Lietuvos teismų elektroninių paslaugų portalo teikiamų paslaugų tęstinumas jo vartotojams (šablonai, susipažinimas su bylos medžiaga, žyminio mokesčio mokėjimas ir pan.) bei nesukuriama papildoma našta (administracinė ir finansinė) teismams.**

Projekto aiškinamajame rašte taip pat nurodoma, kad virtualios juridinio asmens buveinės įtvirtinimas, sudarydamas sąlygas komunikuoti teisinių santykių subjektams komunikuoti elektroninėje erdvėje, be kita ko, *spręstų popierinių laiškų pristatymo sunkumus ir finansines sąnaudas.*

Pozicija, kad E. pristatymo sistema leis sutaupyti valstybės biudžeto lėšas, skiriamas pašto paslaugų išlaidoms, kelia abejonių. Pirma, pagal galiojančias proceso įstatymų ir juos įgyvendinančių teisės aktų nuostatas šiuo metu veikia toks procesinių dokumentų siuntimo proceso dalyviams mechanizmas, jos visais atvejais, kai tai yra būtina ar įmanoma (pavyzdžiui, proceso šaliai davus sutikimą, kad jam procesiniai dokumentai būtų siunčiami naudojantis elektroninių ryšių priemonėmis) jie yra įteikiami naudojantis EPP funkcionalumais. Tik tais atvejais, kai asmuo nesutinka ar nėra objektyvios galimybės, kad procesiniai dokumentai būtų asmeniui įteikti minėtu būdu, siunčiami popieriniai procesiniai dokumentai. Vadinas, pritaikius E. pristatymo sistemą išliktų tas pats mechanizmas ir galimai būtų patiriamos tos pačios ar galimai didesnės išlaidos procesiniams dokumentams įteikti, nes popieriniai procesiniai dokumentai visais atvejais turėtų būti siunčiami registruotąja pašto siunta. Be to, teismai patirtų kitų papildomų kaštų, kurie nebuvo įvertinti teismo veiklos organizavimo kontekste (pavyzdžiui, padidėjus poreikiui skaitmenizuoti dokumentus visose popierine forma tvarkomose bylose, išaugtų žmoniškųjų, techninių išteklių ir jiems išlaikyti reikalingos sąnaudos).

Suprasdama viešojo valdymo sektoriaus veikimo ir asmens teisių ir pareigų įgyvendinimo sistemos tobulinimo poreikį ir iš esmės pritardama siekiui jį realizuoti, Administracija mano, kad Projektu siūlomas įtvirtinti teisinis reguliavimas, suponuojantis **E. pristatymo sistemos taikymą teismų veikloje teismams vykdant teisingumą, turėtų būti papildomai ir išsamiai įvertintas atsižvelgiant į aukščiau išdėstytus argumentus dėl EPP funkcionalumų, EPP paslaugų tęstinumo užtikrinimo tikslingumo, papildomos administracinės ir finansinės naštos nesukūrimo, taip pat kitus tinkamam teismų veiklos užtikrinimui galimai reikšmingus aspektus ir tik, atlikus išsamią sisteminę analizę, ar yra galimas valstybės mastu veikiančių informacinių sistemų, registru suderinamumas tarpusavyje, taip pat ir tarptautinių iniciatyvių kontekste bei perspektyvoje, priimtas sprendimas dėl valstybėje taikytino elektroninių ryšių priemonių panaudojimo siekiant užtikrinti palankesnes sąlygas juridinių asmenų steigimui bei komunikavimui su valstybės institucijomis (taip pat ir teismais) modelio arba galimai iš esmės naujos bendros visoms valstybės institucijoms, įskaitant teismus, elektroninės platformos (Estijos pavyzdžiu) sukūrimo ir įdiegimo, apskaičiavus jau patirtų ir investuotinių išlaidų bei gautinos ekonominės, socialinės ir pan. naudos santykį.**

Vaida Struckienė, tel. (8 5) 251 4125, el. p. vaida.struckiene@teismai.lt

(originalas siunčiamas nebus)

LIETUVOS RESPUBLIKOS SUSISIEKIMO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 17, LT-01505 Vilnius, tel. (8 5) 261 2363,
faks. (8 5) 212 4335, el. p. sumin@sumin.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188620589

Ūkio ministerijai

2018-09-14 Nr.

Į 2018-09-04 Nr. (13.2-31)-3-3574

DĖL ĮSTATYMO PROJEKTO DERINIMO

Susisiekimo ministerija, įvertinusi Ūkio ministerijos 2018 m. rugsėjo 4 d. raštu Nr. (13.2-31)-3-3574 „Dėl įstatymo projekto derinimo“ pateiktą derinti Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 2.49 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą (toliau – Projektas), pagal kompetenciją teikia šias pastabas:

1. Susisiekimo ministerija 2018 m. gegužės 11 d. raštu Nr. 2-8207 „Dėl juridinio asmens virtualios buveinės įtvirtinimo“ Ūkio ministerijai buvo pateikusi informaciją ir argumentus dėl iniciatyvos įtvirtinti juridinio asmens virtualią buveinę. Atkreiptinas dėmesys, kad susisiekimo reguliavimo srities teisės aktuose, kuriuose yra nurodyti reikalavimai pateikti informaciją apie buveinės adresą, buveinės adreso pasikeitimą ir pan., galėtų apimti tiek fizinės, tiek ir virtualias buveines, tačiau ne visais atvejais. Dauguma reikalavimų dėl licencijų, leidimų išdavimo ir pan. yra nustatyti perkeliančios Europos Sąjungos direktyvų nuostatas, kurios labai griežtai reglamentuoja juridinių asmenų įsisteigimą, nes didelis dėmesys kreipiamas kovai su įmonėmis, veikiančiomis „pašto dėžutės“ principu, siekiama, kad tokių įmonių nebūtų. Todėl, siekiant teisinio aiškumo, siūlytina atitinkamai įvertinti ir patikslinti Įstatymo projekte siūlomas nuostatas, numatant galimybę įregistruoti abi – tiek fizinę, tiek virtualią – buveines, atsižvelgiant į tai, jog gali būti specifinių sričių su specifiniu reglamentavimu, dėl veiklos ypatumų būtina reikalaujančiu ir fizinės buveinės.

2. Projekte numatytas juridinio asmens virtualios buveinės sutapatinimas su virtualia paskyra, nurodant elektroninio pristatymo dėžutės adresą Nacionalinėje elektroninių siuntų pristatymo, naudojant pašto tinklą, informacinėje sistemoje (toliau – E. pristatymo sistema), nėra pakankamas virtualią buveinę apibūdinantis požymis. Pažymėtina, kad E. pristatymo sistema yra elektroninių pranešimų ir dokumentų fiziniams bei juridiniams asmenims pristatymo sistema, užtikrinanti siuntos pristatymo faktą. Siuntos pristatymas E. pristatymo sistemoje gavėjui automatiškai sukuria nenuginčijamas teises pareigas ir prievoles, o jų nevykdymas – pasekmės. E. pristatymas gali būti laikomas efektyvia, saugia, teisinga ir įrodomąją galią turinčia šalių komunikavimo (duomenų mainų) priemone, tačiau jo funkcionalumo nepakanka kitoms juridinių asmenų prievolėms vykdyti, pvz., viešai publikuoti oficialią kontaktinę informaciją, vykdyti įmonės dokumentų tvarkymą ir apskaitą, užtikrinti operatyvią prieigą prie jų pateikimą esant teisėtam kompetentingos institucijos reikalavimui ir pan. Siūlytina Projekto rengėjams apsvarstyti galimybę juridinio asmens virtualią buveinę apibrėžti nurodant ir kitus požymius, vienas kurių galėtų būti elektroninio pristatymo dėžutės adresas E. pristatymo informacinėje sistemoje.

Atkreiptinas dėmesys, kad Susisiekimo ministerija planuoja, jog fizinis asmuo juridiniam asmeniui (ir atvirkščiai) E. siuntas galės siųsti tik nuo 2021 m. sausio 1 d., todėl jeigu yra poreikis tokiame kanalui, siūlytume Projekte nustatyti įstatymo įsigaliojimą nuo 2021 m. sausio 1 d.

Susisiekimo viceministras

Ričardas Degutis

E. Mečkovskienė, tel. (8 5) 239 2908, el. p. egle.meckovskiene@sumin.lt
R. Jasiulionienė, tel. (8 5) 239 3993, el. p. rasa.jasiulioniene@sumin.lt

Originalas nebus siunčiamas

LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Vilniaus g. 33, LT-01506 Vilnius, tel. (8 5) 266 1400,
faks. (8 5) 266 1402, el. p. ministerija@sam.lt, <http://www.sam.lt>.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188603472

Lietuvos Respublikos ūkio ministerijai

2018-09-07 Nr. (1.1.5-141)10-6600
I 2018-09-04 Nr. (13.2-31)-3-3574

DĖL ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ DERINIMO

Įvertinę 2018 m. rugsėjo 4 d. raštu Nr. (13.2-31)-3-3574 pateiktą derinti Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 2.49 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą (TAIS Nr. 18-10253), informuojame, kad pastabų ar pasiūlymų pagal kompetenciją minėtam projektui neturime.

Turto valdymo ir ūkio skyriaus vedėjas,
laikiniai vykdančios ministerijos kanclerio funkcijas

Andriejus Bielinskis

Elena Ražanskienė, tel. (8 5) 266 1446, el. p. elena.razanskiene@sam.lt

100 Atkurtai
Lietuvai

LIETUVOS RESPUBLIKOS KRAŠTO APSAUGOS MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Totorių g. 25, LT-01121 Vilnius, tel.: (8 5) 273 5501 / 262 4821, faks. (8 5) 264 8517, el. p. kam@kam.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188602751, PVM mokėtojo kodas LT100001016116

Lietuvos Respublikos
ūkio ministerijai

2018-09-13 Nr. 12-01-1304

I 2018-09-04 Nr. (13.2-31)-3-3574

DĖL ĮSTATYMO PROJEKTO DERINIMO

Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerija, išnagrinėjusi Lietuvos Respublikos ūkio ministerijos teiktą išvadoms gauti Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 2.49 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą (toliau – Įstatymo projektas) informuoja, kad pastabų šiam Įstatymo projektui neturi.

Ministerijos kanclerė

Daiva Beliackienė

Laurynas Fedotovas, tel. nr. +370 706 80 940, el. p. laurynas.fedotovas@kam.lt

INFORMACINĖS VISUOMENĖS PLĖTROS KOMITETAS PRIE SUSISIEKIMO MINISTERIJOS

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 7, 01103 Vilnius, tel. (8 5) 266 5161, faks. (8 5) 266 5180
el. p. info@ivpk.lt, www.ivpk.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188772433

Lietuvos Respublikos ūkio ministerijai

Nr.

Į 2018-09-04

Nr. (13.2-31)-3-3574

DĖL ĮSTATYMO PROJEKTO DERINIMO

Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie Susisiekimo ministerijos (toliau – Komitetas) pagal kompetenciją išnagrinėjo Lietuvos Respublikos ūkio ministerijos parengtą ir išvadoms gauti pateiktą Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 2.49 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą (toliau – Projektas).

Komiteto nuomone, Projekte numatytas juridinio asmens virtualios buveinės sutapatinimas su virtualia paskyra, nurodant elektroninio pristatymo dėžutės adresą Nacionalinėje elektroninių siuntų pristatymo, naudojant pašto tinklą, informacinėje sistemoje (toliau – E.pristatymo sistema), nėra pakankamas virtualią buveinę apibūdinantis požymis.

Pažymėtina, kad E.pristatymo sistema yra elektroninių pranešimų ir dokumentų fiziniams bei juridiniams asmenims pristatymo sistema, užtikrinanti siuntos pristatymo faktą. Kitaip tariant, siuntos pristatymas E. pristatymo sistemoje gavėjui automatiškai sukuria nenuginčijamas teises pareigas ir prievolės, o jų nevykdymas – pasekmės. Todėl E.pristatymo sistema gali būti laikoma efektyvia, saugia, teisinę ir įrodomąją galią turinčia šalių komunikavimo (duomenų mainų) priemone. Tačiau, akivaizdu, jos funkcionalumų nepakanka kitoms juridiniams asmenims privalomoms funkcijoms vykdyti, pvz., viešai publikuoti oficialią kontaktinę informaciją, vykdyti įmonės dokumentų tvarkymą ir apskaitą, užtikrinti operatyvią prieigą prie jų pateikimą esant teisėtam kompetentingos institucijos reikalavimui ir pan.

Komitetas siūlytų Projekto rengėjams apsvarstyti galimybę juridinio asmens virtualią buveinę apibrėžti nurodant du požymius – Juridinio asmens interneto adresą bei elektroninio pristatymo dėžutės

adresą E. pristatymo sistemoje, privaloma tvarka nurodant šiuos adresus konkretaus juridinio asmens įstatuose bei Juridinių asmenų registre.

L.e. direktoriaus pareigas

Kęstutis Andrijauskas

Ramūnas Čepaitis, mob. 869827541, el. p. ramunas.cepaitis@ivpk.lt

LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSŲ MINISTERIJA

Lietuvos Respublikos ūkio ministerijai

Į 2018-09-04 Nr. (13.2-31)-3-3574

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS CIVILINIO KODEKSO 2.49 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO

Atkurtai
Lietuvai

Lietuvos Respublikos finansų ministerija, susipažinusi su Lietuvos Respublikos ūkio ministerijos pateiktu derinti Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 2.49 straipsnio pakeitimo įstatymo projektu (toliau – įstatymo projektas) bei lydimaisiais dokumentais, pagal kompetenciją teikia pastabas bei pasiūlymus.

Pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 1.1 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad turtiniams santykiams, kurie pagrįsti įstatymų nustatyto asmenų pavaldumu valstybės institucijoms ir kurie tiesiogiai atsiranda, kai valstybės institucijos atlieka valdžios funkcijas (realizuojamas pavaldumas) arba įstatymų nustatytas asmenims pareigas valstybei ar jos taiko įstatymų nustatytas administracines ar baudžiamąsias sankcijas, įskaitant valstybės mokesčių, kitų privalomų rinkliavų ar įmokų valstybei ar jos institucijoms, valstybės biudžeto santykius, bei kitokiems santykiams, kuriuos reglamentuoja viešosios teisės normos, Civilinio kodekso normos taikomos tiek, kiek šių santykių nereglamentuoja atitinkami įstatymai, taip pat Civilinio kodekso įsakmiai nurodytais atvejais.

Taipogi atkreipiame dėmesį, kad Finansų ministerija jau yra pateikusi Ūkio ministerijai nuomonę, kad galimybė juridiniam asmeniui turėti virtualią buveinę sudarytų problemų mokesčių ir muitų srityje įgyvendinant tam tikras Europos Sąjungos teisės aktų nuostatas, kurios reikalauja apmokestinamojo asmens fizinės buveinės adreso, bei keltų dideles kontrolės problemas (Finansų ministerijos 2018 m. gegužės 22 d. raštas Nr. ((14.1403)-5K-1807960)-6K-180281). Todėl, Finansų ministerijos nuomone, mokesčių įstatymuose turėtų išlikti reikalavimai juridiniam asmeniui turėti registruotą fizinę vietą (buveinę).

Atsižvelgdami į tai, kas išdėstyta, bei į tai, kad verslas vykdomas tikslu gauti optimalią naudą, abejojame naujai sukuriama teisinio reguliavimo nauda, sudarant galimybę juridinio asmens buveinę laikyti arba fizinę, arba virtualią buveinę.

Be kita ko, atkreipiame dėmesį, jog tikslinga koreguoti įstatymo projekto 2 straipsnį, atsižvelgiant į tai, jog pagal Lietuvos Respublikos Konstitucijos 68 straipsnio nuostatas įstatymų leidybos iniciatyvos teisę turi tik minėtame straipsnyje nurodyti subjektai.

G. Grigaitė, tel. (8 5) 2390 153, el. p. Gintare.Grigaite@finmin.lt
A. Žvikevičienė, tel. (8 5) 2390 057, el. p. Asta.Zvikeviciene@finmin.lt
G. Morkūnienė, tel. (8 5) 2390 229, el. p. Giedre.Morkuniene@finmin.lt

Atsakymas Ūkio ministerijai dėl juridinio asmens buveinės.docx

LIETUVOS RESPUBLIKOS ENERGETIKOS MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 38, 01104 Vilnius,
Tel. (8 706) 64 715, faks. (8 706) 64 820, el. p. info@enmin.lt, <http://enmin.lrv.lt>
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 302308327

Lietuvos Respublikos ūkio ministerijai

Į 2018-09-04

Nr. (13.2-31)-3-3574

DĖL ĮSTATYMO PROJEKTO DERINIMO

Lietuvos Respublikos energetikos ministerija, gavusi ir išnagrinėjusi Jūsų 2018 m. rugsėjo 4 d. raštu Nr. (13.2-31)-3-3574 pateiktą derinti Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 2.49 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą ir susijusius dokumentus, informuoja, kad pagal kompetenciją pastabų ar pasiūlymų neturi.

Tarptautinio bendradarbiavimo ir planavimo
skyriaus vedėjas, laikinai atliekantis ministerijos
kanclerio funkcijas

Tomas Lukoševičius

D. Brazdžiuvienė, tel. 8 7066 4676, el. p. daiva.brazdziuviene@enmin.lt

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, A. Volano g. 2, 01516 Vilnius, tel. (8 5) 219 1225/219 1152, faks. (8 5) 261 2077,
el. p. – smmin@smm.lt, <http://www.smm.lt>. Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188603091.
Atsisk. sąsk. LT30 7300 0100 0245 7205 „Swedbank“, AB, kodas 73000

Lietuvos Respublikos ūkio
ministerijai

2018- Nr.
Į 2018-09-04 Nr. (13.2-31)-3-3574

DĖL ĮSTATYMO PROJEKTO DERINIMO

Išnagrinėję Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 2.49 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą, pateiktą derinti Lietuvos Respublikos ūkio ministerijos 2018 m. rugsėjo 4 d. raštu Nr. (13.2-31)-3-3574, pažymime, kad pagal kompetenciją pastabų neturime.

Ministerijos kancleris

Tomas Daukantas

Vaiva Pangonienė, tel. 219 1103, el. p. vaiva.pangoniene@smm.lt

LIETUVOS RESPUBLIKOS KULTŪROS MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, J. Basanavičiaus g. 5, LT-01118 Vilnius, tel. (8 5) 219 3400, faks. (8 5) 262 3120, el. p.dmm@lrkm.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188683671

Lietuvos Respublikos ūkio ministerijai

2018-09- Nr.
Į 2018-09-04 Nr. (13.2-31)-3-3574

DĖL ĮSTATYMO PROJEKTO DERINIMO

Lietuvos Respublikos kultūros ministerija, pagal kompetenciją įvertinusi išvados pateiktą Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 2.49 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą (toliau – Įstatymo projektas), iš esmės pritaria iniciatyvai įtvirtinti galimybę juridiniams asmenims pasirinkti, kokią buveinę – fizinę ar virtualią – turėti, tačiau pažymi, kad kartu su Įstatymo projektu turėtų būti parengti ir pateikti įstatymų projektai, kurie reikalingi Įstatymo projektą inkorporuoti į teisės sistemą.

Ministerijos kancleris

Laimonas Ubavičius

Roberta Emilija Miliutienė, (8 5) 2 193 441, el. p. roberta.miliutiene@lrkm.lt

Atkurtai
Lietuvai
100

LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 30, LT-01104 Vilnius,
tel. (8 5) 266 2984, faks. (8 5) 262 5940, el. p. rastine@tm.lt,
atsisk. sąskaita LT267044060000269484 AB SEB bankas, banko kodas 70440.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188604955

Lietuvos Respublikos ūkio ministerijai

2018-09- Nr.

Į 2018-09-04 Nr. (13.2-31)-3-3574

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS CIVILINIO KODEKSO 2.49 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO DERINIMO

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija, išnagrinėjusi pateiktą derinti Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 2.49 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą (toliau – Projektas), pagal kompetenciją teikia šias pastabas ir pasiūlymus.

1. Projekto 2 straipsnio 1 dalyje nurodoma, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybė ar jos įgaliotos institucijos ne vėliau kaip likus 2 mėnesiams iki įstatymo įsigaliojimo dienos parengia ir pateikia Lietuvos Respublikos Seimui įstatymų, susijusių su šio įstatymo įgyvendinimu, projektus. Tačiau Seimo statuto 135 straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad kartu su įstatymo projektu teikiami kiti Seimo priimamų teisės aktų projektai dėl galiojančių teisės aktų pakeitimo ar pripažinimo netekusiais galios, kuriuos būtina priimti, priėmus teikiamą projektą. Projekto lydimuosiuose dokumentuose taip pat nėra nurodomos priežastys, kodėl kartu su Projektu neteikiami kitų, pavyzdžiui, civilinį procesą ar administracinių bylų teiseną reguliuojančių įstatymų pakeitimų projektai. Pažymėtina, kad Projekto rengėjai turi siūlyti sprendimus, alternatyvas, kaip virtualios buveinės įteisinimas veiktų praktikoje ir kokią įtaką turėtų kitoms sritims. Manytume, kad kartu nepateikus susijusių įstatymų pakeitimų projektų galėtų būti pažeisti teisėkūros aiškumo ir sistemiškumo principai, o taip pat gali būti visapusiškai ir laiku neįvertintos visos Projektu siūlomo teisinio reguliavimo pasekmės, juolab, kad Projekto aiškinamojo rašto 8 punkte netgi neįvardinta, kokius konkrečiai įstatymus numatoma keisti ar priimti siekiant teikiamo Projekto įgyvendinimo Atsižvelgdami į tai, išsamų teisinį vertinimą galėtume atlikti tik su Projektu pateikus ir susijusių įstatymų pakeitimų projektus.

2. Siūlytina iš esmės pildyti Projekto aiškinamąjį raštą, jame pateikiant informaciją apie siūlomus pokyčius sisteminiu požiūriu, tarptautinę praktiką, Europos Sąjungoje galiojančius reikalavimus ir kt. Be to, aiškinamajame rašte nurodoma, kad siekiama „sukurti tokį teisinį reguliavimą, kuris <...> užtikrintų *lygiavertes* sąlygas Lietuvos konkurencingumui ir ekonomikos augimui“, tačiau nėra atskleidžiamas šio argumento turinys – kodėl sąlygos šiuo metu nelaikomos lygiavertiškomis ir su kuo jas siekiama sulyginti. Taip pat pastebėtina, kad grindžiant siūlymą įteisinti virtualią juridinio asmens buveinę, yra minima susirašinėjimo pašto, dokumentų įteikimo problema ir komunikacijos elektroninėje erdvėje poreikis. Atsižvelgiant į tai, kad iš esmės siekiama spręsti *komunikacijos* sunkumus, susirašinėjimą, pranešimų įteikimo problemas, siūlytina įvertinti, ar šių tikslų (problemų sprendimų) negalėtų būti siekiama įtvirtinant atitinkamus reikalavimus dokumentų teikimui ar virtualios paskyros (pašto dėžutės ar pan.) turėjimui, tačiau nekeičiant

juridinio asmens *buveinės sampratos*. Tuo labiau, kad Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2018 m. sausio 3 d. civilinėje byloje Nr. 3K-3-14-1075/2018 nurodė, jog „kadangi juridinis asmuo neegzistuoja fiziškai, juridinio asmens buveinė yra itin reikšminga informacija apie jį patį, nes būtent ši informacija yra vienas iš duomenų, užtikrinančių galimybę susisiekti su juridiniu asmeniu, taip pat ir nuspėjamumą bei *teisinių tikrumą* teisinių santykių dalyviams“.

Šiame kontekste pastebėtina, kad detaliau susipažinus su informacija, pateikiama interneto svetainėje www.kurkl.lt (kaip siūloma Projekto aiškinamajame rašte), yra nurodoma, kad „Lietuvoje elektroninė E.pristatymo sistema jau leidžia keistis pranešimais ir dokumentais su didele dalimi valstybės institucijų, o šia sistema išsiųsti laišakai turi teisinę ir įrodomąją galią, atitinkančią registruoto laiško įteikimą“.

3. Nei iš Projekto, nei iš Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos parengto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015 m. rugpjūčio 26 d. nutarimo Nr. 914 „Dėl Nacionalinės elektroninių siuntų pristatymo, naudojant pašto tinklą, informacinės sistemos nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo projekto (TAIS Nr. 18-8530) neaišku, kokiais būdais su juridiniu asmeniu, nurodžiusiu tik virtualią buveinę, galės komunikuoti užsienio subjektai. Nenumačius šių būdų iškyla reali grėsmė, kad bus pažeidžiami užsienio subjektų, tarp jų ir kreditorių, teisėti interesai.

4. Pastebėtina, kad ne visi asmenys (ypač fiziniai asmenys) yra aktyvūs interneto vartotojai ir turi pakankamą kompiuterinį raštingumą. Svarstytina, ar tokiu atveju būtų pakankamai užtikrinama *vartotojų apsauga*, jei juridinis asmuo pagal siūlomą reguliavimą turėtų virtualią buveinę (virtualią paskyrą) ir būtų „pasiekiamas“ tik virtualiai, todėl nebūtų pasiekiamas kitais būdais, pavyzdžiui, norint fiziškai įteikti jam siuntą ar pan.

5. Pažymėtina, kad Juridinių asmenų registras teikia registro duomenis, tarp jų ir juridinių asmenų buveinės duomenis, į kitas Europos valstybes tiek per Verslo registrų sąveikos sistemą pagal 2017 m. birželio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2017/1132 dėl tam tikrų bendrovių teisės aspektų, tiek per Europos verslo registrą. Šiuo metu šios informacinės sistemos nėra pasirengusios priimti juridinio asmens virtualios buveinės duomenis, nurodomus elektroninio pristatymo dėžutės pagrindu. Tokiu atveju iškils grėsmė, kad Lietuva negalės įvykdyti savo tarptautinių įsipareigojimų.

6. Turėtų būti įvertintos ir žemiau įvardytos neigiamos siūlomo teisinio reguliavimo pasekmės, t. y. Juridinių asmenų registro praktika rodo, kad lengvinant juridinio asmens registravimo sąlygas, po kurio laiko ženkliai padaugėja veiklos nevykdančių juridinių asmenų, kuriuos reikia likviduoti Juridinių asmenų registro tvarkytojo iniciatyva, vadovaujantis Civilinio kodekso 2.70 straipsniu, valstybės biudžeto lėšomis. Atkreipiame dėmesį, kad šiems veiksams iš valstybės biudžeto lėšos jau eilę metų neskiriamos. Nelikviduojant šių juridinių asmenų, sumažėja Juridinių asmenų registre kaupiamų duomenų patikimumas. Dėl šių priežasčių Projekto aiškinamasis raštas turėtų būti papildytas vertinimu tiek registro paskirties, tiek kaštų aspektais.

7. Atkreiptinas dėmesys, kad įstatymui įgyvendinti reikės lėšų ne tik E. pristatymo sistemos plėtrai, kaip teigiama Projekto aiškinamajame rašte, tačiau ir Juridinių asmenų registro informacinės sistemos pakeitimams, o taip pat kitų registrų ir valstybės informacinių sistemų, kuriems teikiamas juridinių asmenų buveinės duomuo, pakeitimams. Atsižvelgiant į tai, Projekto aiškinamojo rašto 12 punktas tikslintinas šiuo aspektu kartu pateikiant šių lėšų finansavimo šaltinius.

8. Projektu teikiamas siūlymas formuluojamas kaip alternatyva: juridinis asmuo gali turėti fizinę buveinę *arba* virtualią buveinę. Svarstytina, ar juridinis asmuo pagal šią formuluotę (vadovaujantis dispozityvumo principu) negalėtų turėti ir fizinės buveinės, ir virtualios paskyros (atitinkančios virtualios buveinės sampratą), jei tokį sprendimą priimtų steigėjai pagal Civilinio kodekso 2.49 straipsnio 4 dalį. Net jeigu Projekto rengėjų siūloma nuostata buvo siekiama suteikti teisę juridiniams asmenims pasirinkti tik vieną iš galimų alternatyvų buveinės nustatymui ir atitinkamo duomens viešinimui Juridinių asmenų registre, visgi manytina, kad nebūtų pagrindo riboti juridiniam asmeniui galimybę faktiškai turėti tiek fizinę buveinę, tiek virtualią buveinę, kaip jos apibrėžiamos siūlomoje Civilinio kodekso 2.49 straipsnio 1 dalyje. Šiame kontekste atkreiptinas

dėmesys, kad tokiems atvejams aptarti tikslinga būtų Projekte nustatyti ir prioriteto ar lygiavertiškumo taisyklę, pagal kurią būtų teikiami pranešimai, taikomos teisingumo taisyklės ir (ar) įgyvendinamos kitos teisės, priklausančios nuo juridinio asmens buveinės. Nepaisant to, koks sprendimas būtų pasirinktas, jis turėtų būti pagrįstas ir paaiškintas Projekto aiškinamajame rašte.

Teisingumo ministras

Elvinas Jankevičius

LIETUVOS RESPUBLIKOS VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Šventaragio g. 2, LT-01510 Vilnius,
tel.: (8 5) 271 7154 / 271 7178, faks. (8 5) 271 8551, el. p. bendrasisd@vrm.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188601464

Ūkio ministerijai

Nr.

Į 2018-09-04 Nr. (13.2-31)-3-3574

DĖL ĮSTATYMO PROJEKTO DERINIMO

Vidaus reikalų ministerija, išnagrinėjusi Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 2.49 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą (toliau – projektas) ir įvertinusi Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos prie Vidaus reikalų ministerijos (toliau – FNTT) išvadą, teikia šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Atkreiptinas dėmesys, kad FNTT pareigūnams tiriant ir atskleidžiant nusikalstamas veikas finansų sistemai ir su jomis susijusias nusikalstamas veikas neretai sunku nustatyti juridinio asmens fizinę buveinę, t. y. realią buvimo vietą. Pažymėtina, kad iki šiol kaip nusikalstamos veikos priemonė naudojami realios veiklos nevykdantys juridiniai asmenys arba vienu adresu užregistruojama daugiau kaip 50 juridinių asmenų, potencialiai sudarančių prielaidas suabejoti jų deklaruotu tikslu realiai vykdyti ūkinę komercinę ar finansinę veiklą. Akivaizdu, kad netgi esant fizinei buveinei susiduriama su problemomis dėl juridinio asmens realios buvimo vietos ir darbo vietos nustatymo, todėl tikėtina, kad projekte įtvirtinta nuostata dėl juridinio asmens virtualios buveinės sukūrimo panaikinant privalomą sąlygą turėti realią fizinę buveinę tik *padidins galimybę kurti fiktyvias įmones*, kurių kontrolės mechanizmas bus dar sudėtingesnis ir tai turės įtakos kriminogeninei situacijai. Tarptautinė pasaulinė kovos su pinigų plovimu ir teroristų finansavimu organizacija – Finansinių veiksmų darbo grupė kovai su pinigų plovimu ir teroristų finansavimu (toliau – FATF) 2018 m. liepos mėn. raporte dėl juridinių asmenų naudos gavėjų slėpimo¹ *virtualią buveinę* priskiria prie priemonių, *kurios padeda nuslėpti neteisėtą turtą pasitelkiant sudėtingas juridinių asmenų struktūras*. FATF atlikta analizė atskleidė, kad virtuali buveinė yra *daugelio sudėtingų juridinių struktūrų, dalyvaujančių pinigų plovimo, mokesčių vengimo, investicijų sukčiavimo ir kito nusikalstamumo srityse, elementas*.

Atsižvelgus į tai, kas išdėstyta, būtina įvertinti grėsmes, susijusias su tinkamu teisėsaugos institucijoms priskirtų funkcijų vykdymu, šiuo atveju FNTT galimybe atlikti savo paskirtį – apsaugoti valstybės finansų sistemą nuo nusikalstamo poveikio. Pažymėtina, kad FNTT savo poziciją šiuo klausimu Ūkio ministerijai teikė 2018 m. gegužės 9 d. raštu Nr. 25/8-4-7442, taip pat 2018 m. balandžio 5 d. raštu Nr. 25/8-4-5364 ir siekdama kuo efektyviau apsaugoti valstybės finansų sistemą nuo nusikalstamo poveikio siūlė tobulinti Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymo nuostatas, kad jos leistų įtvirtinti papildomą reikalavimą juridinio asmens bendrovę įregistruoti tik po to, kai bus pateikti dokumentai, patvirtinantys realų bendrovės buvimą ir darbo vietą. Manome, kad siekiant efektyvesnio juridinių asmenų bendravimo būtų tikslinga ne atsisakyti reikalavimo turėti fizinę

¹ <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/FATF-Egmont-Concealment-beneficial-ownership.pdf>

juridinio asmens buveinę, o įtvirtinti papildomą nuostatą, įteisinant reikalavimą turėti *saugią elektroninio pašto dėžutę* (angl. *mail box*), į kurią būtų pateikiama (siunčiama) visa juridinio asmens korespondencija, taip pat ir sąskaitos, sutartys ir pan. Toks reikalavimas turėti oficialią saugią elektroninio pašto dėžutę yra įtvirtintas daugelio valstybių teisės aktuose, o tai leidžia tiek valstybei, tiek ir juridiniams asmenims taupyti lėšas ir efektyviau vykdyti veiklą (pažymėtina, kad toks pasiūlymas buvo teiktas ir Vidaus reikalų ministerijos 2018 m. gegužės 21 d. raštu Nr. 1D-2597).

2. Atkreiptinas dėmesys į projektu siūlomos nuostatos galimą įgyvendinimo problemą *transporto priemonių registravimo srityje*. Pagal Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymo 2 straipsnio 36 dalį, motorinės transporto priemonės arba jos priekabos registracija – procedūra, kurią sudaro motorinės transporto priemonės arba priekabos tapatumo nustatymas, jos duomenų įrašymas į Lietuvos Respublikos kelių transporto priemonių registrą (toliau – KTPR), leidimo dalyvauti viešajame eisme būtinų sąlygų atitikimo patikrinimas, valstybinio registracijos numerio ženklų ir dokumento, liudijančio apie transporto priemonės įregistravimą, išdavimas ir kurią baigus įgyjamas leidimas motorinei transporto priemonei arba jos priekabai dalyvauti viešajame eisme. Pažymėtina, kad transporto priemonių registraciją reglamentuojantys teisės aktai įgyvendina nemažai Europos Sąjungos teisės aktų, pvz., 2015 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2015/413, kuria sudaromos palankesnės sąlygos keistis informacija tarpvalstybiniu lygmeniu apie kelių eismo saugumo taisyklių pažeidimus (OL 2015 L 68, p. 9). Ši direktyva į Lietuvos Respublikos nacionalinę teisę perkelta 2013 m. gruodžio 23 d. Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 1V-1039 „Dėl Keitimosi informacija tarpvalstybiniu lygmeniu apie kelių eismo saugumo taisyklių pažeidimus tvarkos aprašo patvirtinimo“. Minėtu įsakymu patvirtinto Keitimosi informacija tarpvalstybiniu lygmeniu apie kelių eismo saugumo taisyklių pažeidimus tvarkos aprašo 1 priede nustatyti privalomi KTPR duomenų elementai, susiję su automatizuotos paieškos atlikimu. Atitinkamai Keitimosi informacija tarpvalstybiniu lygmeniu apie kelių eismo saugumo taisyklių pažeidimus tvarkos aprašo priedo II dalyje „Duomenys apie transporto priemonės valdytojus ar savininkus“ punkte „Adresas“ (kaip ir direktyvos I priedo II dalyje) privalomi KTPR duomenų elementai yra *gatvės pavadinimas, namo ir priestato numeris*, pašto indeksas, *gyvenamoji vieta*, šalis, kurie įrašomi atskiruose langeliuose, adresas pateikiamas spausdintinėmis raidėmis. Atsižvelgus į tai, kyla pagrįstų abejonių, ar bus tinkamai įgyvendintos minėtos direktyvos nuostatos, kai KTPR neturės paminėtų privalomų duomenų elementų juridiniam asmeniui pasinaudojus galimybe turėti tik virtualią paskyrą.

3. Projekto 2 straipsnio 1 dalis, kurioje Lietuvos Respublikos Vyriausybei ar jos įgaliotai institucijai pavesta pateikti Lietuvos Respublikos Seimui atitinkamų įstatymų projektus, neatitinka Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 7 punkte nustatyto **sistemiškumo principo**, *inter alia* reiškiančio, kad teisės normos turi derėti tarpusavyje, taip pat Lietuvos Respublikos Seimo statuto 135 straipsnio 5 dalyje nustatyto reikalavimo **kartu su įstatymo projektu** pateikti projektus kitų Lietuvos Respublikos Seimo priimamų teisės aktų dėl galiojančių teisės aktų pakeitimo ar pripažinimo netekusiais galios, kuriuos būtina priimti priėmus teikiamą projektą.

Vidaus reikalų viceministras

Darius Urbonas

D. Cicėnas, tel. 271 8521, el. p. dainius.cicenas@vrm.lt

J. Laskevičiūtė, tel. (8 5) 271 8432, el. p. jurgita.laskeviciute@vrm.lt

V. Žekonis, tel. (8 5) 266 0441, el. p. vytautas.zekonis@regitra.lt

**VALSTYBINĖ MOKESČIŲ INSPEKCIJA
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSŲ MINISTERIJOS**

Lietuvos Respublikos ūkio ministerijai

2018-09- Nr. (18.17-31-1) E RM-

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS CIVILINIO KODEKSO 2.49 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO
PROJEKTO DERINIMO**

Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – VMI prie FM), pagal kompetenciją išnagrinėjusi Lietuvos Respublikos ūkio ministerijos 2018 m. rugsėjo 4 d. raštu Nr. (13.2-31)-3-3574 pateiktą derinti Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 2.49 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą (toliau – Įstatymo projektas) ir atsižvelgdama į mokesčių administravimo srities teisės aktų reglamentavimą, teikia pastabas ir pasiūlymus dėl Įstatymo projekte dėstomo 2.49 straipsnio pakeitimo, kurie turėtų paskatinti tolimesnes diskusijas tarp institucijų dėl galimų rizikų mažinimo priemonių.

VMI prie FM, įžvelgdama galimą siūlomo teisinio reguliavimo poveikį mokesčių administravimo procedūrų vykdymui ir mokesčių mokėtojų kontrolės bei mokestinių prievolių įvykdymo užtikrinimui, siūlo įvertinti poreikį modernizuoti dabar veikiančią E. pristatymo sistemą ir pritaikyti ją virtualios juridinio asmens buveinės įtvirtinimui bei keisti Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso bei poįstatyminių teisės aktų nuostatas, atsižvelgiant į žemiau išdėstytas galimas rizikas.

1. Dėl kontrolės procedūrų vykdymo užtikrinimo

Atkreipiame Jūsų dėmesį, kad tais atvejais, kai mokesčių mokėtojo vykdomos veiklos pobūdis nereikalauja turėti atskiros veiklos vykdymo vietos, mokesčių mokėtojas, turintis tik virtualią buveinę, bus faktiškai nerandamas, o mokesčių administratoriui bus sudėtinga nustatyti kas ir kaip realiai jo vardu veikia, t. y. ar mokesčių mokėtojas realiai vykdo veiklą, ar tik yra naudojamas dokumentų įforminimui (atsiranda veiklos teisėtumo įrodinėjimo problema), neaišku kur bus mokesčių mokėtojo kasa ir kt.

2. Dėl tinkamo mokestinių prievolių vykdymo užtikrinimo PVM apskaičiavimo ir sumokėjimo srityje

Įgyvendinus Įstatymo projektą dėl virtualios buveinės, mokesčių administratoriui kontrolės veiksmų metu tikėtina kils papildomų sunkumų įrodinėjant mokesčių vengimo, sukčiavimo, mokesčių mokėtojo sąžiningumo aplinkybes. Be to, nesąžiningiems mokesčių mokėtojams virtuali buveinė galėtų sudaryti sąlygas ilgesnį laiką vykdyti veiklą su galimomis neigiamomis mokestinėmis pasekmėmis. Įžvelgiame riziką, kad atsiras palankesnės sąlygos steigti mokesčių mokėtojams, kurie realios veiklos nevykdys, o bus naudojami dokumentų įforminimui, sudarant sąlygas kitiems mokesčių mokėtojams pasinaudoti pridėtinės vertės mokesčio (toliau – PVM) atskaita.

Pagal 2006 m. lapkričio 28 d. Tarybos direktyvos 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos 44 straipsnio nuostatas, paslaugų teikimo apmokestinamajam asmeniui, veikiančiam kaip tokiam, vieta yra ten, kur tas asmuo yra įsteigęs savo verslą. Tačiau, jei tos paslaugos yra teikiamos apmokestinamojo asmens nuolatiniam padaliniui, esančiam kitoje vietoje nei ta, kur jis yra įsteigęs savo verslą, šių paslaugų teikimo vieta yra ten, kur yra tas nuolatinis padalinys. Nesant tokios verslo ar nuolatinio padalinio vietos, paslaugų teikimo vieta yra ten, kur

VALSTYBINĖ
MOKESČIŲ
INSPEKCIJA

Biudžetinė įstaiga,
Vasario 16-osios g. 14,
LT-01514 Vilnius

Tel. (8 5) 2668 200,
Faks. (8 5) 212 56 04,
El. p. ymi@vmi.lt,
www.vmi.lt

Duomenys kaupiami ir saugomi
Juridinių asmenų registre, Kodas
188659752

apmokestinamasis asmuo, kuris gauna tas paslaugas, turi nuolatinę gyvenamąją vietą arba kur paprastai gyvena.

2011 m. kovo 15 d. Tarybos įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 282/2011, kuriuo nustatomos Direktyvos 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos įgyvendinimo priemonės, 10 straipsnyje nustatyta, kad apmokestinamojo asmens verslo įsisteigimo vieta, yra ta vieta, kurioje vykdomos verslo centrinio administravimo funkcijos. Siekiant nustatyti verslo įsisteigimo vietą, atsižvelgiama į tai, kur priimami svarbiausi verslo bendrojo valdymo sprendimai, kur yra registruota verslo buveinė ir kur vyksta verslo vadovų susitikimai, o jeigu pagal šiuos kriterijus neįmanoma tiksliai nustatyti verslo įsisteigimo vietos, pirmenybė teikiama vietai, kur priimami svarbiausi verslo bendrojo valdymo sprendimai. Todėl, remiantis aukščiau išdėstytu, jeigu juridiniam asmeniui būtų įtvirtinta galimybė turėti virtualią buveinę, tikėtina kiltų problemų ir neaiškumų dėl paslaugų suteikimo vietos nustatymo.

3. Dėl mokesčių administravimo procedūrų vykdymo užtikrinimo

Mokesčių administratorius, atlikdamas tiesiogines savo funkcijas, turi teisę už nustatytus nusižengimus surašyti administracinių nusižengimų protokolus. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso (toliau – ANK) 608 straipsnio 1 dalimi, baigęs administracinio nusižengimo tyrimą, jį atlikęs pareigūnas surašo administracinio nusižengimo protokolą. Protokolas surašomas dalyvaujant administracinę atsakomybę traukiamam asmeniui. Dėl šio kodekso 431 straipsnio 1 ir 2 dalyse numatytų administracinių nusižengimų, taip pat šio kodekso 611 straipsnyje numatytais atvejais administracinio nusižengimo protokolas gali būti surašytas administracinę atsakomybę traukiamam asmeniui nedalyvaujant. Administracinio nusižengimo protokolas taip pat gali būti surašytas administracinę atsakomybę traukiamam asmeniui nedalyvaujant ir tuo atveju, kai administracinę atsakomybę traukiamas asmuo ne mažiau kaip du kartus šaukiamas neatvyko ir nedalyvavo surašant protokolą. Šiuo atveju protokolas siunčiamas asmeniui šio kodekso 573 straipsnyje nustatyta tvarka, kuri numato, jog šaukimai ir kiti procesiniai dokumentai administracinio nusižengimo teisenoje dalyvaujantiems asmenims siunčiami registruotu laišku į asmens oficialiai deklaruotą gyvenamąją vietą arba kitą žinomą asmens gyvenamąją vietą, arba jo darbovietę, arba mokymo įstaigą, arba Lietuvos darbo biržos teritorinį skyrių, kuriame asmuo yra registruotas bedarbiu, išskyrus atvejus, kai šaukimai įteikiami administracinio nusižengimo teisenoje dalyvaujantiems asmenims atvykus į instituciją, kurios pareigūnas atliko administracinio nusižengimo tyrimą, arba į teismą. Šaukimai ir kiti procesiniai dokumentai visais atvejais įteikiami asmeniškai, o kai administracinio nusižengimo teisenoje dalyvaujančio asmens įteikimo metu nėra, – kuriam nors iš kartu su juo gyvenančių pilnamečių šeimos narių, darbovietėje, mokymo įstaigoje arba Lietuvos darbo biržos teritoriniame skyriuje – asmeniui, atsakingam už korespondencijos priėmimą. Procesinio dokumento įteikimo diena laikoma jo įteikimo adresatui, kuriam nors iš kartu su juo gyvenančių pilnamečių šeimos narių ar darbovietėje, mokymo įstaigoje arba Lietuvos darbo biržos teritoriniame skyriuje už korespondencijos priėmimą atsakingam asmeniui diena. Atsižvelgdami į teisinį reglamentavimą, manome, jog užsieniečiui įsteigus juridinį asmenį virtualioje erdvėje bei neturint fizinės buveinės, gali atsirasti sunkumų dėl protokolų, įspėjimų įteikimo administracinį nusižengimą padariusiam asmeniui.

Pastebėtina, kad tik virtualios buveinės nurodymas registruojant mokesčių mokėtoją sudarytų palankesnes sąlygas užsienio piliečiams fiziškai nebūnant Lietuvoje steigti „fiktyvius“ realiai ekonominės veiklos nevykdančius vienetus, kurių vardu būtų tik pasirašomi dokumentai ir kurie dalyvautų sukčiavimo schemose. Fizinės buveinės nebuvimas sukeltų sunkumų mokesčių administratoriui, siekiant įsitikinti ar mokesčių mokėtojas realiai vykdo veiklą, ar turi išteklius veiklai vykdyti, identifikuoti mokesčių mokėtoją atstovaujančius asmenis. Be to, tik virtualios buveinės nurodymas apsunkintų susisiekimą su mokesčių mokėtoju bei tam tikrų mokesčių administratoriaus (ir ne tik) veiksmų vykdymą: dokumentų poėmį, dokumentų įteikimą (pvz., didelės apimties patikrinimo aktai) ir pan., kiltų dokumentų, kurie šiuo metu dar nėra elektroniniai, saugojimo problema.

Kadangi kitose užsienio valstybėse analogiško siūlomam virtualios buveinės atitikmens nėra, remiantis Estijos Respublikos pavyzdžiu, E-Residency programa viešinama, kaip galimybė įsteigti juridinį asmenį nuotoliniu būdu, išvengiant administracinių rūpesčių. Tačiau, pastebėtina, kad Estijoje, kaip ir kitose valstybėse, siekiant juridinio asmens įsteigimo yra būtinas fizinis adresas. Šiai problemai spręsti siūloma kreiptis į bendrovių paslaugų tarpininkus.

Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, ir siekiant sumažinti aukščiau nurodytas rizikas, VMI prie FM nuomone, tikslinga modernizuoti dabar veikiančią E. pristatymo sistemą ir pritaikyti ją virtualios juridinio asmens buveinės įtvirtinimui, kad sistemoje būtų registruojami ir prieinami tam tikri duomenys apie naudojimąsi E. pristatymo sistemos funkcionalumais (pvz., fiksuojami pranešimų perskaitymo / neperskaitymo faktai bei laikas, paskutinis naudotojo prisijungimas arba bendra prisijungimų istoriją ir kiti panašūs faktoriai). Taip pat turėtų būti numatyti atvejai, kai virtuali juridinio asmens buveinė būtų išregistruojama mokesčių administratoriaus ar kitos institucijos iniciatyva, pvz., nustačius, kad E. pristatymo sistema visiškai nesinaudojama arba virtualią buveinę įsteigęs juridinis asmuo tam tikrą laikotarpį neteikia mokesčių deklaracijų.

Atitinkamai, siekiant užtikrinti VMI prie FM veiklą reglamentuojančiuose teisės aktuose nustatytų funkcijų įgyvendinimą, įteisinus virtualią juridinio asmens buveinę, turėtų būti sistemiškai keičiamos MAĮ ir ANK bei poįstatyminių teisės aktų nuostatos, susijusios su aukščiau nurodytomis rizikomis.

Viršininko pavaduotojas

Artūras Klerauskas

LIETUVOS RESPUBLIKOS VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Šventaragio g. 2, LT-01510 Vilnius,
tel.: (8 5) 271 7154 / 271 7178, faks. (8 5) 271 8551, el. p. bendrasisd@vrm.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188601464

Ūkio ministerijai

Nr.

Į 2018-09-04 Nr. (13.2-31)-3-3574

DĖL ĮSTATYMO PROJEKTO DERINIMO

Vidaus reikalų ministerija, išnagrinėjusi Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 2.49 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą (toliau – projektas) ir įvertinusi Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos prie Vidaus reikalų ministerijos (toliau – FNTT) išvadą, teikia šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Atkreiptinas dėmesys, kad FNTT pareigūnams tiriant ir atskleidžiant nusikalstamas veikas finansų sistemai ir su jomis susijusias nusikalstamas veikas neretai sunku nustatyti juridinio asmens fizinę buveinę, t. y. realią buvimo vietą. Pažymėtina, kad iki šiol kaip nusikalstamos veikos priemonė naudojami realios veiklos nevykdantys juridiniai asmenys arba vienu adresu užregistruojama daugiau kaip 50 juridinių asmenų, potencialiai sudarančių prielaidas suabejoti jų deklaruotu tikslu realiai vykdyti ūkinę komercinę ar finansinę veiklą. Akivaizdu, kad netgi esant fizinei buveinei susiduriama su problemomis dėl juridinio asmens realios buvimo vietos ir darbo vietos nustatymo, todėl tikėtina, kad projekte įtvirtinta nuostata dėl juridinio asmens virtualios buveinės sukūrimo panaikinant privalomą sąlygą turėti realią fizinę buveinę tik *padidins galimybę kurti fiktyvias įmones*, kurių kontrolės mechanizmas bus dar sudėtingesnis ir tai turės įtakos kriminogeninei situacijai. Tarptautinė pasaulinė kovos su pinigų plovimu ir teroristų finansavimu organizacija – Finansinių veiksmų darbo grupė kovai su pinigų plovimu ir teroristų finansavimu (toliau – FATF) 2018 m. liepos mėn. raporte dėl juridinių asmenų naudos gavėjų slėpimo¹ *virtualią buveinę* priskiria prie priemonių, *kurios padeda nuslėpti neteisėtą turtą pasitelkiant sudėtingas juridinių asmenų struktūras*. FATF atlikta analizė atskleidė, kad virtuali buveinė yra *daugelio sudėtingų juridinių struktūrų, dalyvaujančių pinigų plovimo, mokesčių vengimo, investicijų sukčiavimo ir kito nusikalstamumo srityse, elementas*.

Atsižvelgus į tai, kas išdėstyta, būtina įvertinti grėsmes, susijusias su tinkamu teisėsaugos institucijoms priskirtų funkcijų vykdymu, šiuo atveju FNTT galimybe atlikti savo paskirtį – apsaugoti valstybės finansų sistemą nuo nusikalstamo poveikio. Pažymėtina, kad FNTT savo poziciją šiuo klausimu Ūkio ministerijai teikė 2018 m. gegužės 9 d. raštu Nr. 25/8-4-7442, taip pat 2018 m. balandžio 5 d. raštu Nr. 25/8-4-5364 ir siekdama kuo efektyviau apsaugoti valstybės finansų sistemą nuo nusikalstamo poveikio siūlė tobulinti Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymo nuostatas, kad jos leistų įtvirtinti papildomą reikalavimą juridinio asmens bendrovę įregistruoti tik po to, kai bus pateikti dokumentai, patvirtinantys realų bendrovės buvimą ir darbo vietą. Manome, kad siekiant efektyvesnio juridinių asmenų bendravimo būtų tikslinga ne atsisakyti reikalavimo turėti fizinę

¹ <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/FATF-Egmont-Concealment-beneficial-ownership.pdf>

juridinio asmens buveinę, o įtvirtinti papildomą nuostatą, įteisinant reikalavimą turėti *saugią elektroninio pašto dėžutę* (angl. *mail box*), į kurią būtų pateikiama (siunčiama) visa juridinio asmens korespondencija, taip pat ir sąskaitos, sutartys ir pan. Toks reikalavimas turėti oficialią saugią elektroninio pašto dėžutę yra įtvirtintas daugelio valstybių teisės aktuose, o tai leidžia tiek valstybei, tiek ir juridiniams asmenims taupyti lėšas ir efektyviau vykdyti veiklą (pažymėtina, kad toks pasiūlymas buvo teiktas ir Vidaus reikalų ministerijos 2018 m. gegužės 21 d. raštu Nr. 1D-2597).

2. Atkreiptinas dėmesys į projektu siūlomos nuostatos galimą įgyvendinimo problemą *transporto priemonių registravimo srityje*. Pagal Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymo 2 straipsnio 36 dalį, motorinės transporto priemonės arba jos priekabos registracija – procedūra, kurią sudaro motorinės transporto priemonės arba priekabos tapatumo nustatymas, jos duomenų įrašymas į Lietuvos Respublikos kelių transporto priemonių registrą (toliau – KTPR), leidimo dalyvauti viešajame eisme būtinų sąlygų atitikimo patikrinimas, valstybinio registracijos numerio ženklo ir dokumento, liudijančio apie transporto priemonės įregistravimą, išdavimas ir kurią baigus įgyjamas leidimas motorinei transporto priemonei arba jos priekabai dalyvauti viešajame eisme. Pažymėtina, kad transporto priemonių registraciją reglamentuojantys teisės aktai įgyvendina nemažai Europos Sąjungos teisės aktų, pvz., 2015 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2015/413, kuria sudaromos palankesnės sąlygos keistis informacija tarpvalstybiniu lygmeniu apie kelių eismo saugumo taisyklių pažeidimus (OL 2015 L 68, p. 9). Ši direktyva į Lietuvos Respublikos nacionalinę teisę perkelta 2013 m. gruodžio 23 d. Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 1V-1039 „Dėl Keitimosi informacija tarpvalstybiniu lygmeniu apie kelių eismo saugumo taisyklių pažeidimus tvarkos aprašo patvirtinimo“. Minėtu įsakymu patvirtinto Keitimosi informacija tarpvalstybiniu lygmeniu apie kelių eismo saugumo taisyklių pažeidimus tvarkos aprašo 1 priede nustatyti privalomi KTPR duomenų elementai, susiję su automatizuotos paieškos atlikimu. Atitinkamai Keitimosi informacija tarpvalstybiniu lygmeniu apie kelių eismo saugumo taisyklių pažeidimus tvarkos aprašo priedo II dalyje „Duomenys apie transporto priemonės valdytojus ar savininkus“ punkte „Adresas“ (kaip ir direktyvos I priedo II dalyje) privalomi KTPR duomenų elementai yra *gatvės pavadinimas, namo ir priestato numeris*, pašto indeksas, *gyvenamoji vieta*, šalis, kurie įrašomi atskiruose langeliuose, adresas pateikiamas spausdintinėmis raidėmis. Atsižvelgus į tai, kyla pagrįstų abejonų, ar bus tinkamai įgyvendintos minėtos direktyvos nuostatos, kai KTPR neturės paminėtų privalomų duomenų elementų juridiniam asmeniui pasinaudojus galimybe turėti tik virtualią paskyrą.

3. Projekto 2 straipsnio 1 dalis, kurioje Lietuvos Respublikos Vyriausybei ar jos įgaliotai institucijai pavesta pateikti Lietuvos Respublikos Seimui atitinkamų įstatymų projektus, neatitinka Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 7 punkte nustatyto **sistemiškumo principo**, *inter alia* reiškiančio, kad teisės normos turi derėti tarpusavyje, taip pat Lietuvos Respublikos Seimo statuto 135 straipsnio 5 dalyje nustatyto reikalavimo **kartu su įstatymo projektu** pateikti projektus kitų Lietuvos Respublikos Seimo priimamų teisės aktų dėl galiojančių teisės aktų pakeitimo ar pripažinimo netekusiais galios, kuriuos būtina priimti priėmus teikiamą projektą.

Vidaus reikalų viceministras

Darius Urbonas

D. Cicėnas, tel. 271 8521, el. p. dainius.cicenas@vrm.lt

J. Laskevičiūtė, tel. (8 5) 271 8432, el. p. jurgita.laskeviciute@vrm.lt

V. Žekonis, tel. (8 5) 266 0441, el. p. vytautas.zekonis@regitra.lt